Մանզումէի Էֆքեար սէնէլիք 300 նիւսխէ վէրիլիր, սէնէվի գըյմէթի խութանպուլ իչին 250 ղռ. վէ ալթը այլըղը 125 ղռ. վէ թաշրալար իչին բօսթա բարասը իլէնոէ օլարագ, սէնէվի գըյմէթի սաղ աղճէ 250 վէ ալթը այլըղը տախի 125 ղռ. տըր։
Վէ պէհէր նիւսխէսի 40 բարաճա սաթըլըր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՒ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՓՕԼԻԹԻՔԸՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

Իլանաթըն սէհէրի սաթըրը իչին պիրինճի տէֆա 3 իքինճի տէֆա 2, վէ իւչիւնճիւ վէ սայիր տէֆալար իչին 1 էր ղռ. խան սըրասընտա գօնուլմաճան իլանըն սաթըրը 5 ղռ. տուր։
Մէքթուպ վէ սայիրէ Ղալաթատա Պէնքչէմայիհ բազարընտա վագը Ն. 29 Իէսի խանընտա կարապէտ Ք. Փանոսեան խամինէ կէօնտէրիլմէլիտիր։

ԽԷՏԻՆՃԻ ՍԷՆԷ | ١٢٨٩ ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ ١٨ | 1872 ՅՈՒԼԻՍ 13 ԲԷՆՃՇԷՄԲԻՀ | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՅՈՒԼԻՍ 25 | ՆՈՒՄԷՐՕ 1935

ԻԼԱՆԱԹ
LOYD SUISSE
ԼՕՅՏ ՍՈՒԻՍ
ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ
ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՏԱ

Մէզքիւր գումբանեանըն խութանպօլտաքի աճէնթ օլարը, գարա, աքնիզ վէ չայ խուզէրինէ մալլէր սիկիւրթա թութմաքտա բուլունտուգլարը վար իտիլ։
Պու պապտէ թաֆսիլաթ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին, աշաղըտա իմզալարը մուհարրէր իլէր։

ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԿ — ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ԲԷՐՄԷՋ
Ճէնէրալ Աճէնթօ — Աճէնթօ
Գարաղաթ Ն. 2 — Պաղչէ գաբու, խութանպօլ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Rochechouart, N° 7.

Médaille d'Or et Prix de 16,600 fr.

QUINA LAROCHE

ԱԼԹՈՒՆ ՄԷՏԱԼԻԱ
16,000 ՖՐԱՆՔ ԻՔՐԱՄԻՅԷ

Ղնէվի, եանըգըրմըզը, սարը վէ քիւլրէնկի գընագընատան թէքմիլ սուրէթտէ խուլասա օլունարագ թէրթիպ օլունմուշ օլան մէզքիւր շուրուպ, ինսանըն վիւճուտունէ հայաթ վէ գուվվէթ վէրիր, պէյզա սըթմա իլէթինի տէֆի իտէր օլտուղու հալտէ, ...(գան էքսիքլիյի), ... (գարն աղրըսը), ... (պաղը սէյէվլէրէ մէյլի գըրըլար վէ ղըղլար եւվէլինտէ վուգու պուլան ընէ սօղուգլուղու), թամամ օլունան խասթալըգլարա վէ ըսթըմաճա գարշը տախի շայան վէ շիւքրանլարտան չօգ ալէ տըր։

ՉԷԼԻՊԻԼԻ ԳԻՆԱ ԼԱՐՕՇ

Մէզքիւր մուալիճ, գան էքսիքլիյինէ գուվվէթտէն տիւշմէսէ վէ գարըլարըն քէնտիլէրէ մախսուս պիր նէվի խասթալըղընա գարշը տիրէքլի տիր։

Բարիս, 22 Տըրուօ սօգագ — խութանպօլտա, Վէնէզ վէ գումբանեանըն, Զօղրան օղլունուն վէ Գասսապեանըն էճզախանէլէրինտէ պուլունուր։

ԳՕՆԹՈՒՐ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ ՏԱՄԲՐԷՕՆ ՋԱԲՐԻՍ

Ա. ՏԷԼԼԱ ՌՕԳԳԱ

ԱՍԻԹԱՆԷ

ԱՂՕՍԹՕՍ իպթիտասընտա քէշիտէ օլունաճագ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆԸՆ 15 ինճի գուրասը
ՊԻՒՅԻւՔ ԻՔՐԱՄ ՖՐ. 600,000 ՎԷ 60,000

ՏՈՒՐԼՈՒ ԷՃՆԷՊԻՅԷՆԻՆ իքրամիյէլի իսթիգրազաթ թահվիլաթընա մալիք օլմագլըղա էհալիյէ թէսհիլ իչիւն իշպու ԳՕՆԹՈՒՐ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ խարիճտէ թէգասիթլը մահսուս իւզրէ էտա օլունարագ մուվագգաթ սէնէտլէր վէրիլիր խոտէր, համիլի սէնէտ քըսմէթի չըգարսա հաղգը օլարագ

Պիրինճի մուվագգաթ սէնէտ. Ֆիյ Ֆրանք 730

48 թէգասիթլը մահսուս իւզրէ 5 էր 8 էր 10 ար 12 շէր 15 էր 20 շէր վէ 25 էր Ֆրանգ էտա օլունարագ վէ 48 այ էտասընտա

ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷ 1870 ՌՈՒՄԷԼԻ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆԸՆ ՎԷ ՊՈՒԲՐԷՇ ՇԷՀՐԻ 1869 ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆԸՆ

Գուրալարընըն թէքմիլ իքրամիյէլէրինէ համիլի սէնէտ հագգ ու իսթիհգագը օլաճագընտան մաատա, զիքրտէ մուհարրէր օլտուղու օլան իսթիգրազաթըն գուրալարընտա սէնէտ իւզէրինտէ իչար մուսարիֆինէ մէճճանէն հաղգը օլաճագ տըր։ ԵԱՆԻ
ՄԱՏՐԻՏ 1868 = ՆԱՍԻՕՆԱԼԻԹԱ 1866 = ՊԱՐԼԷԹԹԱ 1870 ՄԻԼԱՆՕ 1861 = ՎԷՆԷՏԻՔ 1869 = ԱՎՍԹՐԻԱ 1864 = ՖԻՕՐԷՆՑԻԱ 1868 = ՆԱՓՕԼԻ 1868 = ՄԻԼԱՆՕ 1866 = ՊԱՐԻ 1868
վէ սաղլէնին կէրայէ թէրասին իչին 24 ինճի թագսիթտէն իթիպարէն իշպու 12 իսթիգրազաթը մէզքիւրէտէն 6 աատէտ թէսլիմ օլունաճագ տըր։

Իքինճի մուվագգաթ սէնէտ. Ֆիյ Ֆրանք 135

25 թէգասիթլը մահսուս իւզրէ 3 էր 5 էր 7 շէր վէ 8 էր Ֆրանք էտա օլունարագ վէ 25 էտասընտա ՊՈՒԲՐԷՇ ՇԷՀՐԻ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆԸՆ 5 ատէտ նումէրօսընըն վէ պիր ատէտ տախի ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷ 1870 ՌՈՒՄԷԼԻ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆԸՆ գուրալարընա համիլի սէնէտ հիսսէտար օլաճագըն մաատա վա'տէ իսթիմալընտա Պուքրէշ շէհրի իսթիգրազընընտան 5 ատէտ թէսլիմ օլունաճագ տըր։

Իւչիւնճիւ մուվագգաթ սէնէտ. Ֆիյ Ֆրանք 245

18 թէգասիթլը մահսուս իւզրէ թագսիթը էվվէլ 20 վէ սօնրա 15 էր վէ 10 ար Ֆրանգ էտա օլունարագ վէ 18 այ էտասընտա ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷ 1870 ՌՈՒՄԷԼԻ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸՆԸՆ պիր ատէտ նումէրօսընըն թէքմիլ իքրամիյէսինէ համիլի սէնէտին հաղգը սապիթ գալըրտըգտան սօնրա վա'տէ իսթիմալընտա իսթիգրազը մէզքիւրտէն պիր ատէտ թէսլիմ օլունաճագ տըր։
Զիքր օլունան մալումաթ քէսպ իթմէք իսթէյէն Ղալաթատա Սանտալճըլար ճատտէսինտէ Թրամվայ Գարագէօյ մէյքէզի գարշըսընտա Ն. 36 փոսթաճը խանընտա ԳՕՆԹՈՒՐ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ խարիճինէ մուրաճաաթ իթմէլի տիր։

VINAIGRE DE TOILETTE
DE
JEAN VINCENT BULLY

67, ՄՕՆԹՕՐԿԷՕՅԼ ՍՕԳԱՂԸ, ԲԱՐԻՍ

1867 ...
ՊՈՒՆՏԱՆ ՄԱԱՏԱ ՄԻՒՔԷՍԱՖԱԹ ԱԽԶ ԻՅԼԷՄԻՇ ՍԻՐՔԷ ԵՕԳ ՏԸՐ
Մէզքիւր սիրքէ պիւթիւն տիւնեատա քէմալի նամ գըլմըշ վէ Գօլօնիա սուեունտան ... իթմէք սուրէթտէ իսթիւն իտէ, սէպէպի, տէյիլ եալընըզ գօգուսունուն լաթիֆլիյի, իլլա պէհէմէհալ ֆայիտէլի օլան սայիր խասսէլէրի տիր։
ԺԱՆ ՎԷՆՍԱՆ ՊՈՒԼԻՆԻՆ ՍԻՐՔԷՍԻ հէր նէվի թուալէթտէ գուլլանըլմագտա օլտուղունտան, պու պապտէ հաղգընտա մէտհ ու սէնաէ հաճաթ կէօրմէյիզ։ Եալընըզ գուլլանըլան սաղըրլըղըն թաափսիլէ խոտէրիզ։
Հէր գանգի չիշէ իւզէրինտէ քի ԺԱՆ ՎԷՆՍԱՆ ՊՈՒԼԻ լուղթլէրինտէն էվվէլ ՏԻ ՏԸ վէ եախօտ պու կիպի սայիր ալէմէթ վար իսէ, էյլէ շիշէյի գապուլ իթմէյիփ, պաշգասը քի չիշէնին իւզէրինտէ օ ԹԱՆԲՐԸ ՏԸ ՖԸԼՕՐ եազըլը օլուն, թըրգաճը աչըլմըշ օլմասըն, սինեան պարմագլարընտան եաղըլմըշ օլան մէօհիւրիւ իւզէրինտէ Ժ—Վ ՊՈՒԼԻ իմզասը վէ ուճունտա ՔԷՖԱԼԷԹ ՄԻՏԱԼԵԱՍԸ պուլընմայան ... , եէշիլ վէ սիեահ իւլքի չիշէնին աղըրնա եարըշթըրըն մարգա քոյմագ պուլունուր։
Շիշէ իլէ պէրապէր վէրիլէն քեաղըտտա նազար օլունա

Գարը քէօյիւնտէ Մուրատիյէ սօքաղընտա հանէ Նօ. 16 պիր պապ արշա խանէ տէրունինտէ իւչ օտա իքի սուֆայ պիր ուշագ օտասը պիր մէրմէր պէօյիւք ավլու, վէ պահչէսի իլէ սաթըլմագտա տըր, թալիպի օլան Թօգլէճի խանընտա ըքսամ եաղըճըսը Սթեփան աղայա մուրաճաաթ իլէմէլէրի։ 3

Փանոսեան վարժարան միւտիրլիւլէրինտէն Ֆրանսըզ լիսանը միւալլիմի պուլունան Մ. Վիկ. Գրիգորեան, Ֆրանսըզ լիսանըն վէ քիթապէթինի, իլմ իլմի հէյէթ (աստէղաբաշխութիւն) վէ Ֆիզիք տէրսի վէրմէյէ հազըր օլտուղունտան, թալիպ օլանլար կէօրիւշմէք իչին Ղալաթատա Գոմիսիօն խանը իթթիսալինտէ վագը 16 նումէրօլու մաղազասընա մուրաճաաթ իլէմէլէրի։

ԷՎՐՕՊԱՆԸՆ ՄԻՒԽԹԷԼԻՖ ԻՍԹԻԳՐԱԶԱԹԸ ՏԷՖՕԶԻԹՕՍՈՒ

Բուժըլի աէմիր եօլ սէհիմլէրինին բրօմէսլէրի 5 էր ղուրուշա օլարագ սաթըլըր իլանըն Ղալաթատա Գոմիսիօն խանը իթթիսալինտէ վագը 16 նումէրօլու մաղազասընտա սաթըլմագտա տըր։ Մէզքիւր բրօմէսլէր, եալընըզ օգուստոս 1 տէ չէքիլէճէք գուրա իչին մութէպէր օլուբ, գազանան մէպլաղըն աէօրթտէ պիրինի ալաճագլար տըր։ 350 պինէթ գազանըլըր, էն չօղու, 600 պին Ֆրանք գազանաճագ տըր։ Գազանանլար, Պանգ Օթօման թարաֆընտան կէօսթէրիլէն չէրայիթ աքթէսինտէ, սաղ անա պիլէթինին գըյմէթի նէ իսէ, անըն աէօրթտէ պիր գըսմընը թէսլիմ իտէրէք, քէն...

տի սէհիմլէրինէ աիտ մէպլաղը սահիպի իմզասան ալաճագլար տըր։
Թէքմիլ իգրամիյէյի գազանըր բրօմէսլէր, իւչ չէյրէք պէեազ մէճիտիյէյէ սաթըլըր։ Մէզքիւր բրօմէսլէրին սահիպլէրի բրօմէսլէրի հէր գանգի նումէրօտա իսէ, այնի նումէրօտա օլան ասըլ անա պիլէթինի սահիպ իսթէյէն իթթիսալինէ թալիպ հաղգըյլէ, էմսալինտէն, անա պիլէթինին ֆիեաթը հէր նէ իսէ, անըն պէշտէ պիրինի սահիպի իսթէյին թէսլիմ իթմէլի տիր։
Մէզքիւր մաղազատա սաթըլան բրօմէսլէր, բէշէր մանի, եանի 400 Ֆրանք տախի գազանըրլար։ Պիր չէյրէքլիք բրօմէսլէրտէն, օն թանէ ալանլարա, պիր թանէ պախշիշ վէրիլիր, վէ ալթըշ բրօմէս ալանլարա, Պուքրէշ շէհրի պիլէթլէրինտէն պիր թանէ վէրիլիր։
Մէզքիւր մաղազատա, հէր նէվի իսթիգրազ պիլէթլէրի վէ իգրամիյէլի պիլէթլէր սաթըլըր վէ սաթըն ալընըր վէ գուբօն, պանքնօթ վէ բրանգօսու չէքիլմի պիլէթլէրին պէտէլի վէրիլիր։
Թաֆսիլի մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին, սահիպի իմզանըն, Ղալաթատա Գոմիսիօն խանը իթթիսալինտէ վագը 16 նումէրօլու մաղազասընա մուրաճաաթ իլէմէլէրի։
Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹՕ

Տօքթօր Թիւրապեան Պէյօղլու սաքըզ աղաճը ճատտէսինտէ Հասան քիւլլիւսի գարշըսընտա իքամէթ իթմէք իւզրէ օլուպ, եէօմ կիւնլէրի սապահլէյին սաաթ ալթըյա գատար քէնտիսինի մախսուսէն կէօրմէք իսթէյէնլէրի գապուլ իտիպ, ֆուգարալար իչին սալը կիւնլէրի էօյլէտէն ախշամա գատար խանէսինտէ վէ բէնճշէնպէ կիւնլէրի Մուսալլա ճատտէսինտէ ալթըտան օնատաք մէճճանէն պագմագտա տըր։

ԻԼԱՆ

Պէշինճի օրտույի հիւմայունուն իչին, 88 սէնէսինէ մահսուսէն լիւզումի օլան էճզայի թըպպիյէ պայթագլըյէ իլէ աէլաթը ճէրրահիյէնին ճինս վէ մըգտարլընը միւպէյյին տէֆթէրի թանզիմ օլունարագ Տարը շուրայի ասքէրի սըհհիյէ տայիրէսինտէ մէվճուտ օլմագլա թալիպլէրինին վագթ խասօպ մէզքիւր տէֆթէրի կէօրիպ ալարագ կէօթիւրմէք, վէ մահր թէմմուզուն 19 ունճու չէհարշէմպէ կիւնիւ տայիրէի մէզքիւրէտէ իհալէ օլունաճագ մունագասասընտա պուլունմագ իւզրէ տէֆթէրի մէզքիւրու աչըգ թալիպ օլանլարըն իշպու ճիհէթ իրթէսի կիւնիւ տայիրէի մէզքիւրէտէ պուլունմալարը։
11 թէմմուզ 1872
Տարը սէրասքէրի։

Իզմիտ Ֆապրիգայի հիւմայունուն իչին 129943 գիւէ պէյազ քիւլլի գըրըմ մէլէզ եաբաղըյլա 165725 գիւէ Բուլէնի Տօպրուճա Զիղայի եաբաղընըն իշպու թէմմուզըն 17 ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէք տըր, Տարը Շուրասա։
1872 թէմմուզ 12
Տարը սէրասքէրի

ՏԱՓԻԼԻՑԷ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Տօրը չուրայի ասքէրի րիյասէթի՝ խասսա օրտույի հիւմայուն բէյլիքի էրքեանը ուժուփէնթյու Ալի բաշա հազրէթլէրինէ թէվճիհ,

Նիշանէ միւթէհասսըրըֆլըղը, Իզմիր միւթասարըֆը սապըգ սաատէթլու Հասան պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Իզմիր միւթասարըֆլըղը, սաատէթլու Ախմէտ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Էրզրում մէքթուպճուլուղու, Ընգարէ մէքթուպճուսու սապըգ Լյութֆիլու Թահիր էֆէնտիյէ,

Ընգարէ մէքթուպճուլուղու, Նուրի պէյ էֆէնտիյէ,

Իզմիր մահքէմէյի մէրքէզիյէ պաշքիթապէթի Թէվֆիք պէյ էֆէնտիյէ,

Պիլէճիք գայմագամլըղը, Րէշատ պէյ էֆէնտիյէ իհալէ պույրուլմուշ տուր։

Նապըլ քի պու կիւնքի Մանզումէմիզտէ տէրճ օլունան պիր Վիէննա թէլէկրաֆընտան անլաշըլտըղը ըա տըր, Լօհամբ ումումիք, Վիէննա պօրսասընտա գապուլ օլունմուշ տուր։

—Կէչէն բազար կիւնիւ, Այիաթէֆանոսա ամէլէնին պիրի, ամբնը գօշտուրտուղունտա, իքի Օսմանլը չօճուղու չիղնամըշ տըր։

Մէրգում ախզ ու կիրիֆթ օլունարագ բօլիսէ թէսլիմ օլունմուշ տուր։

—Պիր գաչ կիւնտէն պէրու նամիզաճ պուլունան Բէշմիլ փաշա հազրէթլէրի, Պապը ալիյէ կէլմէյէ պաշլամըշ տըր։

—Էմիրկէնտէ քէտյին սահիլխանէլէրինին պաղչէսինին եուքարըսը պիր մահէլլինտէ Խըտիվի Մըսըր հազրէթլէրի թարաֆընտան Ջամը հազրէթի Շահանէյէ մախսուս օլմագ իւզրէ պիր քէօշք եափտըրըլաճաղը, Լա Թիւրքիւտէ օգունմուշ տուր։

—Բուսիա էլչիսի ժէնէրալ Իկնաթիէֆ ճէնապլէրի, աւինքի կիւն հումայուն հազրէթի Շահանէյէ չըգմըշ տըր։

—Սարայը հիւմաեունի գալֆասը Սէրքիս պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի, Չըրաղան սարայը հիւմաեունունու ֆօթօկրաֆ իլէ ալընմըշ օլան րէսմինի Պավիէրա գըրալընա թագտիմ իյլէմիշ վէ պու մինասէպէթլէ գըրալը միւշարիւլէյհ թարաֆընտան, պէհանը մահզուզիյէթ ըզհարընտա, պու քէրրէ քէնտիսինէ Պավիէրա թաճը նիշանընը գօմանտէօրլիւք րիւթպէսի վիրիլմիշ տիր։

ՆԱՄԱԿ ԹԱՒՐԷԺԻՑ

Մահացու ժանտատենդը բոլորովին տարածուել է քաղաքիս մէջ, ինչպէս ստոյգ աղբիւրից իմացանք այժմ, օրը մօտ 150 անձ են զոհ լինում այդ դժնդակ ցաւուն։ Խեղճ ժողովրդի թշուառութիւնը վերջին ծայրն է հասել։ Ժողովուրդը այլ ևս չէ դիմանում։ Նա սկսել է գաղթել պարսից սահմանից դուրս։ Բայց կառավարութիւնը թոյլ չէ տալիս գաղթել նորանց դէպի այլ երկիր։ Ինչպէս և Սպահանից եկած մօտ 30—40 հոգի անձանց թոյլ չեն տալիս գաղթել։ Խեղճ ժողովուրդը, զրկուած ամենայն օգնութիւնից ցիրուցան թափառում է նահանգներում։

Պարսկաստանի նահանգներից մինը լինելով և Ատրպատականը դա մի առանձին վիճակ է կազմում, ընդ առաջնորդութեամբ վիճակաւոր առաջնորդի Ատրպատականի։ Բոլոր հայոց ժողովրդականաց թիւն կը հասանէ մինչև երկու հազար ութ հարիւր տուն։ Այս գաւառի մասերը որոց մէջ կան և հայեր, են. Մարաղա, Սալմաստ, Ուրմի, Ղարադաղ, Խոյ և Արտաբիլ. կայ և մի փոքրաքաղաք Գուխարջան կոչեցեալ, ուր Ռուսաց Պարսից հետ պատերազմից առաջ կային 60 տունք հայ. ունէին երեք քահանայ, այգեստան և կալուածքներ, բայց ի 1828 ամի նոցա մեծ մասը գաղթեց դէպի Ռուսաստան և մի մասը բնակեցաւ Դաւրէժ. ունէին դոքա մի եկեղեցի, որ և կայ այժմ. կայ և մի այգի նուիրեալ Ս. Էջմիածնայ։

Դաւրէժ քաղաքի բնակչաց թիւը հասանում է մինչև 400 տուն, որք բաժնուած են երկու թաղերում, դրսի և ներսի։ Սոքա ամենեքեան բուն Դաւրիժեցի չեն, այլ բաղկացած են նորեկ Ղարադաղցւոց, Մարաղայցւոց և Գուխարջանցւոց։ Ներսի թաղի եկեղեցին Ս. Աստուածամօր անունով շինուած է ի 1231 թուականի Հայոց, որ է ի 1872 փրկչական, այսինքն իննսուն տարի սորանից առաջ Ղուկասու կաթողիկոսութեան ժամանակ։ Իսկ դրսի Սուրբ Սարգիս եկեղեցին, որը որ յառաջ էր փոքրիկ, նորոգուեց մեծաչէն ի 1847 ամի։ Ատրպատականի մէջ գտնվում են երկու վանք Ս. Ստեփաննոս Նախավկայ և Ս. Թադէոս առաքեալ, որոց բոլոր միաբանութիւնքն բաղկանում են երեք վարդապետներից և երկու քահանայից։

Այժմ խօսենք Դաւրիժոյ Հայ հասարակութեան վերայ։

Բուն Դաւրիժեցիք պարապում են ոսկերչութեան, հիւսնութեան և դերձակութեան արհեստով։ Հայք թէ աստ և թէ բոլոր Պարսկաստանում չէ կարող լինել հացագործ, նպարավաճառ, մսագործ, քանզի որում նոցա ունելի ձեռագործը պիղծ է։ Բայց այս չէ արգելում Պարսիկ ժողովրդին և հաւատալ թէ «էրմէնի եալան սէօյլէմէզ» (Հայը սուտ չի խօսիլ)։ Այդ պատճառաւ վաճառականութեամբ պարապող մասը մեծ վարկ ունին պարսիկ ժողովրդի մէջ։ Համեմատելով Դաւրիժեցիքը Պարսկաստանի միւս գաւառներում բնակուող Հայերի հետ դոցա վիճակը բաւականին լաւ է։ Առ հասարակ նորեկ Դաւրիժեցիք հարուստ են։ Բայց մի բանի համար, մեղադրելի է իրենց վարքը, այդ է չաւյլութիւնը որ չափազանց է։

Դաւրիժոյ հայը ազատ է հարկից, սկսած Ռուսաց և Պարսից հաշտութիւնից յետոյ, այսինքն 1872, ունենալով արքայական հրովարտակ Նայիբ Սալթանէ Ապպաս Միրզայէն շնորհուած, որ հաստատել է թէ Դաւրիժոյ Հայք բոլորովին ազատ են հարկից։ Այս եղել է բարերարութեամբ Մաքդոնալտ լիազօր դեսպանին Անգղիացւոց։

Ուսման դէրը թէ և բոլորովին տարածուած չէ, բայց գոնէ արծարծուած է իւրեանց սրտի մէջ. Առաջնորդարանը և ուսումնարանը միատեղ կառուցուած են եկեղեցւոյ բակում։ Դաւրիժեցիք երախտապարտ են իւրեանց բարերար Երջանիկ յիշատակ Սահակ Եպիսկոպոսի Սադունեանցին, որ 1851 ամի տեսանելով, որ չկայ Դաւրիժում ուսումնարան և առաջնորդարան, հիմնեց դոցա երկուքն էլ, ժողովրդի կամաւոր տուրքերով եւ օժանդակութեամբ Համզայ Միրզայ Շահզադային, որ իւր կողմից նուիրեց 150 թուման։ Արդար և արժանի է գովասանաց այդ երջանկայիշատակ եպիսկոպոսի յիշատակը, որ իւր մահից յառաջ կտակեց վարժարանին իւր մնացորդ կալքը և 750 թուման արժած։

Ատրպատական նահանգի Հայերից հաւաքուած բոլոր հոգևոր արդիւնքը կը պատկանէ վիճակաւոր եպիսկոպոսին։ Թէ և յայտնի չէ ի հնումն եղած վիճակաւոր առաջնորդաց անուանքը, բայց ի 1829 ամաց հետէ շարունակաբար նստեալ են առաջնորդք այսոքիկ. Խորայէլ Եպիսկոպոս, Սահակ Եպիսկոպոս, Յակոբ ծայրագոյն վարդապետ, Գրիգոր ծայրագոյն վարդապետ, Աբէլ Եպիսկոպոս, Գէորգ Եպիսկոպոս Վեհապետեանց, (որ իւր Թէհրան գընալոյ ժամանակ, ստացաւ պարգև Շահից ուսումնարանի համար տարեկան 300 թուման) և Գրիգոր Եպիսկոպոս Կորեանց, որ այժմ է վիճակաւոր տեղւոյս։

Յունիսի 3ին

Հմր. Առաքելեանց

(Աշակ)

ԹԻԽՃԱՐԻՑԷ

Լիվերբուլ 23 յուլիս

Միտլինկ Նիւ Օրլէանս բամուղու, բէհա 10 58

Պու կիւնքի սաթըշ 8,000 պալէ Բիսյա աղըր

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

Լոնտրա 24 յուլիս

Էսամը Օսմանիէ	51 1/8 ատէն 1/4
1869 իսթիգրազ	61 5/8 ատէն 3/4
1871 իսթիգրազը	71 1/2 72

Բարիս 24 յուլիս

Էսհամը ումումի	52 30

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՐԸ

Էսհ. Օսմ. 12 Յուլիս ախչամ գադար.	56-22
» » 15 » սապահ աչ.	56-11
» » » » սաաթ 4	56-12
Իսթիգրազ 1865	347-00
» 1863	336-50
» 1869	313-50
Սօսիէթէ ժէնէրալ ագսիօնլարը	11-21
Քրէտի » »	16-00
Շըմէնտըֆէր ահվիլէրի	174-1/2
Թրամվայ հիսսէլէրի 1287 1/2 ղր. խաւեօր	
Սէմամբոլ պանգասը ագսիօնլարը	1 20
Սօսիէթէ Ավմօրօ Թիւրք	10 85

ԱԶԳԱՅԻՆ

Օրագիր պու կիւնքի նիւսխէսինտէ, Սամաթիա թաղ. խորհուրդունուն Ագապեան վարժարան ալէյհինտէ իճրա էյլէտիկի թէֆթիշճիլիք ճինայէթի վէ էտէպսիզլիկի էսէրի օլան մազպաթանըն, վէ թօրլաթըղը պիր թագըմ արօրզլար իմզալարընըն, բաթրիգխանէյէ, աւինքի կիւն թագտիմ գըլընտըղընը պիլտիրմիշ տիր, վէ կիւեա բաթրիգ հազրէթլէրինինտէ, էհէմմիյէթ վիրիպտէ գապուլ իթտիկինի, վէ Բաղաքական ժողովա իլք թէճէմմիւինտէ իպրազ իտէճէկինի պիլտիրմիշ տիր։

Էկէր Բաթրիգ հազրէթլէրի սահիհէն վաղիֆէսինի թանըմակ արագ, էօյլէ պիր էտէպսիզլիք էսէրինէ էհէմմիյէթ վիրմիշ իսէ, պու կիւնտէն խապէր վիրիրիզ քի, էվվէլա Բաղաքական ժողովա քէնտիսինի թագտիմ իթմէլի տիր, զիրա, էկէր, էօյլէ պիր ատամըն ալէյհինտէ, օլ ատամըն տիւշմէնլէրինին թօրլաթըգլարը չէհատէթլէրէ էհէմմիյէթ վիրիլմէսի լազըմ կէլիր իսէ, քէնտիսի իչին տախի օն ակնէտէն պէրու չօգ ֆէնա չէհատէթլէր վար տըր։

Լաքին, Բաթ. խորհուրդ էկէր մէրտ իսէ իսէ, շու էսէրինի պիր ան էվվէլ գըզէթալարտա իլան իթտիրմէլի իտի. մատամ քի կիզլէմէքտէ տիր, հալիյէ գօրգմագտա տըր, չիւնքի հիչ տիր։

Հա՛յտէ պիր տահա կիւլէլիմ։

—Բէզգըլիք Պապը—ալիյէ վիրէճէքլէրի արզուհալը պու կիւն թագտիմ իտէճէքլէր իմիշ. չօգ իյի, պիզ օնուն ճէվապընը պիր գաչ կիւն էվվէլ վիրմիշիզ տիր։

—Պիզիմ եալանճըլըգտա վէ գաչըճըլըգտա ուստա օլան Օգսէն, մէքթէպիմիզէ պէր ինկլիզ գատընը վարժուհի կէլմիշ օլմասընը իսպաթ իթտիկինտէ, վատ իթտիկիմիզ 50 լիրա իչին, պիր սարրաֆըն քէֆալէթ իմզասընը նէշր իթմէմիզի թէքլիֆ իտէրէք գաչըմըշ տըր, նուհա՛։

ՕՐԱԳԻՐԸ ՍՕՆ ՃԷՎԱՊ

Պու ղազէթանըն թութթուղու եօլու անլաշան անլատը, մութլագ սուրէթտէ, միլլէթտէ, չօգլուղուն նազարը տիգգաթընը տավէթ իտիճի պիր շէյէ գարշը եազըրագ փարա գազանմագտա տըր. հալպուքի էօյլէ պիր մէսէլէք սահիպլէրինին արթըգ հագգանիյէթէ վէ ինսանիյէթէ պագմաերագ, անճագ հէր շէյին գըտրընը սէօյլէմէկէ չալըշաճագլարը չիւրհէ եօգ տուր։

Եալան սէօյլէմէք, սախթէքեարլըգ իթմէք, եանըլըշ թէրճէմէ իթմէք, թէրճէմէսինի իսթէտիկի ճիւմլէյի վէ եախօտ լուզէթի չըգարարագ թէքմիլ վէ տօղրու կիպի կէօսթէրմէք, պիլէրէք պիր չէյէ եանլըշ մանէա վիրմէք, ութանմամագ, գըզմամագ, վէ բէք տարտ կէլտիկինտէ ինքեար իթմէք վէ գաչամագ եօլու արամագ, մէզքիւր ղազէթա իչին պիր խույ օլմուշ տուր։

Տիւնքի նիւսխէսինտէ, Լէվանթ Թայմըզըն մալիւմ օլան պէնտինին թէրճէմէսի տիր տիյէրէք տէրճ իթտիկի պիր պէնտտէ, հէլէ պու տէտիքլէրիմիզին չօղունու իճրա իյլէմիշ տիր։

Պու տատամ հիչ ութանմաեարագ, տիւնքի նիւսխէսինտէ, մէքթէպիմիզ շակիրտանը ամալարը թարաֆընտան, սալը կիւնքի Մասիստէ, վէ փօստա վէ Մանզումէմիզտէ տէրճ իթտիրիլէն բրօթէսթօեա տախի մանէա վիրմէյէ ճիւրաթ իտէրէք, «չօգ քէրրէ, շախսիյէթէ թօգունմաեալըմ» տէտիկի եէրտէ, քէնտիսի հէր սաթըրընտա թօգունտուղու կիպի, պու տէֆա տախի, մէզքիւր բրօթէսթօ սահիպլէրինին շախսիյէթլէրինէ թօգունարագ, «թէպէաւ կրնան այլ և այլ [illegible], իրենց զաւակաց պատւոյն անտարբեր ծնողքներ ալ գտնուին» տէմիշ տիր։ Լաքին, շունու հիչ տիւշիւնմէմիշ տիր քի, էկէր էվլատ սահիպլէրինտէ, վէ Սամաթիատա, այլ և այլ շահու ակնկալութիւն իտէն, վէ յամառ տգիտութիւն իպրազ իյլէյէն պու գատար քիշի, սալթ մէքթէպիմիզ տօսթլարընտա պուլունապիլիր իսէ, քէնտիսի կիպի տօղուշտա ֆէնալըգ օլան, վէ պիր ատամա վէ պիր մէքթէպէ ճանըսան տիւշմէն օլտուգլարը, վէ մէզքիւր մէքթէպին չօճուգլարը բէտէրի օլմասընը հալտէ, վէ Բաթ. խորհուրդտա ատէնապէտ պուլունտուղու թագտիրտէ, նէ՛ տէյէլէրի իրթիքեապ իթմէզ։

Պիր տէ մէզքիւր իմզա սահիպլէրինին, սահիհէն չակիրտան ամալարընտան օլմասը գըմընտա, ֆագաթ, պիլէրէք, եանի էօյլէ քէօթիւլիւք իթմէյէրէք, չիւրհէ իյլէմիշ տիր, իմտի պիզ եալընըզ իչ նէֆէրինին իսմինի վիրէլիմ տէ պագալըմ, շէտիկի կիպի ղօթլա՞ր մը տըրլար։

Օգսէ՛ն, մէզքիւր իմզա սահիպլէրինտէն պիրի, Սամաթիաընըն էն միւթէպէրլէրինտէն օլուպ, վէ Բաթ. խորհուրդունտա ազա իքէն, ճարտա-

բաշկա Նիկողոս էֆէնտի կիպի, անին թալթաուղուն Թարիգլէրի գամիրինէ նէտիրէմէտիկլինտէն, իչինիգտէն իսթիֆա իտիպ չըգան Սեւեան էֆէնտի Չըպըգճեան տըր. վէ պիրի տախի հէր քէսին թանըտըղը, վէ քէզալիք էն մութէպէր ֆամիլիալարտան, վէ սապըգ թաղականլարտան օլան Յարութիւն էֆէնտի Ալթունճեան տըր, վէ պիրի տախի քէնտի ազիլ ու խարաքթէրինին վէ նէզաքէթ վէ ինսանիյէթինին սալթ կէօրկէսիյլէ, անին կիպի 25 Օգոստոսէ ատըր վիրէպիլիր օլան, վէ բէք էյի թանըտըղըն, վէ քէզալիք էն մութէպէր ֆամիլիալարտան Միհրան էֆէնտի Տատուրեան տըր, նա՞սըլ, պունլար քէնտի նամուսլարընը, վէ էվլատլարը նամուսլարընը թանըր գաթլա՞ր մը տըրլար, խոգսա անին կիպի բարիգատակլա՞ր մը տըրլար.

Օգսէ՛ն, անին քէնտի թագրիրին իպգէ, անտէ տույըւ խօգ տուր, անին կէօզլէրինին ատա խաշարմագ պիլմէտիկինի ան բէք ալէա պիլիրսին, տիմէք տիր քի, անին խարատըլըշըն, պէնիմ խարատըլըշըմա տապան տապանա գըտտը տըր, վէ պունտան տանըշէթ իտէր քի, խա ան պէնտէն, վէ խասօտ պէն անտէն ուզագ տուրմալըըմ. Լաքին, պէն անտէն ուզագ տուրմալըըմ, չիւնքի, ան պանա տայիմա զարար վիրէպիլիրսին, չիւնքի, քէօթիւլիւք իթմէք իչին խարատըլմըշըն, հալպու քի պէն սանա նէ զարար վիրէպիլիրիմ վէ նէ տէ մանէվի սուրէթտէ ֆայտէ իտէպիլիրիմ, չիւնքի պէն իյիլիք իթմէք իչին խարատըլմըշըմ տըր, վէլ հասըլ սէն հէր վագըթ կոյէնսին, վէ պէն հիչ պիր վագըթտա Աբէլէմ քտէն չըգամամ:

Օգսէ՛ն, սէն քէնտին իչին, Նասըլ խիթէր իսէն էօյլէ իման, լաքին, պէն իգրար իտէրիմ քի, չօգ ալտանմըշըմ տըր, վէ տայիմա ալտանմագտայըմ, նէ՛ չարէ, պուտա պէնիմ պիր թալիհմ տըր, խանըլմըշըմ տըր, իյի տէֆա սէնի թանըտըղըմ կիպի, խանըլմըշըմ տըր, սէնի խանըրմա ալտըղըմ կիպի, վէ պին քէրրէ խանըլմըշըմ տըր սէնի 20 այ խանըրմա սագլատըղըմ իչին, խանըլմըշըմ տըր, սէն Սամաթիալը օլտուղուն հալտէ, Սամաթիատա անագ պասթըղըմ վէ Ագապեան վարժարանը Սամաթիատա քիւշատ իթտիկիմ իչին, վէ՞ նիհայէթ խանըլտըմ, սէնին խըմինի ղազէթամըզա գապուլ իթտիկիմ իչին. խոտի, ալէմ մուվաճէհէսինտէ, պու թագսիրաթըմը իգրար իտէրէք, պիր՞ տահա սէնին խըմինի ղէքը իթմէմէքլիկէ նիյէթ իտէրիմ: վէ պու հիւնտէն սօնրա, մուպատէլէ իչին, արթըգ Մանզումէմիզ թարաֆընըզա կէօնտէրիլմէյէճէկինտէն, սիզինտէ Օրագիր կէօնտէրմէմէնիզի ինթաթ իտէրիզ.

Արթըգ, պունտան սօնրա, տահա հէր նէ քի իսթէր իսէն սէօյլէ, էկէր տահա պիր իչտիմէտիք վէ կէօրիւլմէտիք իֆթիրա վար իսէ իճատ, վէ հէր նէվի քէօթիւլիւկիւ իճրա իյլէ, սալա կիւճէնմէմ, ֆագաթ, տէյիլ խաւլընըզ մըլլէթիմտէ, իլլա ինսան ճինսինտէ պիլէ սէնին կիպի պիր ատամ թանըմըշ օլտուղում իչին էսէ՛ֆ իտէրիմ. ա՛տիէօ իֆթիրաճը վէ թէֆթիշճինայէթճիսի մէքթէպ խայինի նանքէօր, ատիէօ, լաքին, սանա պիր սօն իխթարըմ վար տըր, օ՞նուտմա իխթէրսէն տիյնէ, էկէր Ալլահ վար իսէ, վէ էկէր միլլէթիմիզտէ պէնիմ խանտըղըմ գատար իյիյի վէ ֆէնաեը ֆարգ իտէպիլիր ֆօղըը, վէ քեամիլ՞ վէ գատր ու հայսիյէթ թանըր ատամ վար իսէ, վէ էկէր միլլէթիմիզ կիւնտէն կիւնէ ազ չօգ իլէրու կիտմէքտէ իսէ, վէ էկէր սէն պու չէյթանի թարիգինտէն վազ կէչմէզ իսէն, վէ նիհայէթ էկէր պէնիմ տույղում վէ հիսսըմ խանըը տէյիլ իսէ, սէն պիր կիւն սատագատ մուհթա՛ճ օլաճագսըն, վէ պէնտէ սանա խիտաթ ու մուավէնէթէ գօշաճաղըմ, վէ էօյլէ պիր խիտաթ ու մուավէնէթտէ տայիմա մուգթէտիր պուլունաճաղըմ, վէ սէնին մէզարընը անճագ սէնին գալպինին ֆէնալըղը, վէ պէնիմ հագգըմտա տէրքեար օլան ղարազ ու հասէտին գազաճագ տըր.

[illegible] Տատուրեան

Օրագիրէ վէ Օգսէնէ պու կիւն պուսօն սէլամը վիրտիկիմիզ կիպի, պուճիւմա իրթէսի կիւնի նիւսխայէ րիմիզտէ տախի, պիր այրը պէրրա կէօրմէքտէ օլտուղումուզ հագարէթ մէսէլէսինտէն տօլայը, էհալիյէ վէ խասօս միլլէթիմիզէ տախի սօն ճէվաբը վէ սօն սէլամը վիրէրէք, օլ պապտէ քէմալի սուքութի իխթիյար իտէճէկիմիզի, վէ չիմտիյէ գատար օլտուղու կիպի, տէյիլ պիզիմ խըրմէթիմիզի վէ գատր ու հայսիյէթիմիզի թանըրմայանլար, իլլա թանըրանլար իչին, քէնտի մուգատտէս թարիգիմիզէ տէվամ իյլէյէճէկիմիզի խապէր վիրիրիզ.

ԱԳԱՊԵՆԱ ՏՕՍԹԼՈՒԳ

Օրագիր պիր թարաֆտան պիզ Ագապեան վարժարանա տուշմէն տէյիլիզ տէտիկի հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, էքմէտիկի նէրտէն, Ագապեան իչին տուշմէնլիքլէր տէվշիրիր, խոտի սօն տէֆա օլարագ իքի միսալ վիրէլիմ.

1. Հօճանըն պիրի սէքիզ մէքթէպտէ հօճալըգ իթտիկի կիպի, Ագապեանա տախի հօճալըգ իթմէքտէ իքէն, Պէշիկթաշ գըզլար մէքթէպինտէ, չակիրտանտան պիրինէ չէշմէնչէր էտմիշ օլմագ իչին հօլ վիրիլմէսինի, աճէլէ աճէլէ, կիւյա պիր գապահաթ տըր կիպի խալգա չըղըրտըղընտա, մէրգումուն Ագապեան վարժարանտա տախի հօճա օլմասընը, պիր լէքէ մագամընտա պիլտիրմիշ տիր. հալ պուքի, գաթէն Սամաթիալը օլուպտա Սահակեան վարժարանտա ըրզա գաստ իթտիկի իչին, վագթիյլէ Փրկիչէ աթըլտըղտան սօնրա, Պէշիքթաշտա էրքէք չօճուգլար մէքթէպինտէ կառավարիչլիք իթմէքտէ օլան պիրինին, պիր գաչ նէֆէր չօճուղու պաշտան չըգարմըշ օլմասընա մպանի, պու կիւնլէրտէ նինէ Փրկիչէ կէօնտէրիլմիշ օլմասընը, վէ փողտա հաղըրմասընը, ասլա զիքրինի կէչմէզ.

2. Լէվանթ Թայմըզ ղազէթասընտա, Ագապեան վարժարան ալէյհինտէ, չէօյլէ սէօյլէմիշ տիր տէյէրէք, գալգալ պիր հագարէթ խազար, պիզ պունուն խանըշ օլտուղունու խապէր վիրտիքտէն սօնրա, 20 լիրատա ճէզա չէքմէք վար իտէրէք, վէ թարաֆէյնտէն պիրէր թէրճէմէ իտիճի գաթլարըն վէքիլ օլմագլըղա տավէթ պույրուլմասընը թէքլիֆ էյլէյէրէք մէյտան օգուրտուղ. Օրագիր պունու տախի գապուլ իթմէյէրէք, « պիզ Ինկիլիզճէսի իչին սէօյլէտի իսէք, Ինկիլիզճէսի Ֆըրանսըզճատան ֆարգլը տըր տէտիքտէն սօնրա, տիւնքի նիւսխասընտա տախի, կիւյա Ինկիլիզճէնին թէրճէմէսի տիր տէյի, քէնտի խըթէտիկի կիպի, պիւթիւն պիւթիւն հէմ խալան վէ հէմտէ խանըշ, էօյլէ պիր աճմագ ալտաթըճը պէնտա տէրճ իտէր քի, Լիմոնճեան էֆէնտինին թէաճճիւպինի տաւէթ իյլէտիկինտէն, պու կիւն չուաթիսէքի մէքթուպու թարաֆըմըզա կէօնտէրէրէք պիզէ թէքմիլ մալումաթ վիրմիշ տիր.

Մէգքիւր թէրճէմէտէ էն զիատէ ըթգալ իտէճէք իսէ իւէրլիսիւք ընօգթա վար տըր քի, հիչ խանըլմըշ օլմագլըղ էօզրի կէօսթէրիլէմէզ, չէօյլէ քի, Լէվընթ Թայմըզ, Ագապեան վարժարանտա հէչ պիրի թէքմիլ տարըրպէլէրի ատըր վիրիլմէքտէ օլտուղտան պաշգա, էրգ վէ պար ատէրս տախի վիրիլմէքտէ տիր, տէմիշ իքէն, Օրագիր, թէրճէմէսինտէ, «Ագապեան վարժարանս ուսմանց և առողջութեան միայն նախակրթական ճիւղերը կաւանդուին, առաւել կարեւորութիւն տալով տկնայոյց տեսական կատարելութեանց, ինչպէս են երգել և պարել են» տէմիշ տիր, վէ Լէվանթ Թայմզ քէնտի պէնտինին խիթամընտա, խալիսէթ իւզրէ, «հայը՛ֆ քի պէօյլէ պիր ֆայտէլի (USEFUL) մէքթէպէ, լազըմ օլտուղու մէրթէպէտէ վէ մասսի սուրէթտէ մուավէնէթ իթմէքտէ տէյիլ տիր» տէմիշ իքէն, Օրագիր իսէ, մէգքիւր պէնտի հօգարտան աշաղը աթըր պէ ատթըր թէրճէմէ իթմիշ իքէն, մէգքիւր սօն ճիւմլէյի պիւթիւն պիւթիւն չըգարմըշ տըր.

Օրագիրին թէրճէմէլէրինէ կէչէն անէ ատգաթ իթտիկիմիզտէ, նիւգլէրճէ տապան տապանա գըտտը խանըլըշլար կէօրմէքտէյիզ, վէ Նասըլ քի պազըլարընը տա իպրազ վէ իսպաթ իթմիշիզ տիր, լաքին, հալէա տէվամ իթմէքտէ օլուպ, վէ պէօյլէ պիր նագիլ մասուքէ, պու գատար գաթըր իրթիքեապ վէ ճիւրէթ իտէճէկին տիւշիւնմէզ իտիք.

ԼԷՎԸՆԹ ԹԱՅՄԸԶԻ ՅՕԴՈՒԱԾԸ

. . . խմբագիր,

Ագապեան վարժարանի աշակերտուհեաց Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսին վրայօք Լէվընթ Թայմզի հրատարակած Անգղիարէն յօդուածին թարգմանութեան քննութեանը՝ գիս ձեր կողմանէ փոխանորդ կարգելնիդ երեկուան Թուղթոյդ մէջ կարդալէս ետեւ, յիշեալ լրագրին խնդրոյ առկ ինկած յօդուածը պարունակող թերթը, զորն որ ինձ ղրկելու հաճած էիք, կրկին կրկին աչքէ անցուցի որպէս զի մի գուցէ Լէվընթ Թայմզի մի և նոյն թերթին մէջ մէկ մէկէ տարբեր չարադրութեամբ երկու յօդուած գտնուած ըլլայ որոնցմէ մին Օրագրի թարգմանչին բնագիրն եղած կարենայ ըլլալ։

Բայց ոչ, Լէվընթ Թայմզի 10 յունիս 1872 թերթին մէջ, Ագապեան վարժարանի ուսանուհեաց Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսին վրայօք մէկէն աւելի Անգղիարէն յօդուած չիկայ, և սոյնը ալ Օրագրի թարգմանութեան ոգւոյն այնչափ հակառակ կերպով գրուած է որ, մինչ մեզի բարեկամական պարտաւորութիւն մը կը համարինք խրատել Օրագրի տէրը որպէս զի կրկին անգամ յիշեալ յօդուածը թարգմանողին ուրիշ թարգմանութիւններն ալ իր թերթին մէջ ընդունելէ զգուշանայ, որովհետեւ եթէ ներկայ թարգմանութեան պէս պիտի ըլլան, իր թերթին պատիւ բերելէ շատ հեռու են։

Օրագրի մէջ տեսնուած յիշեալ թարգմանութիւնը, նա մանաւանդ աւելի կարեւորութիւն մը տալու համար չակերտի մէջ առնուած պարբերութիւնները, գլխովին սխալ և բնագրին ոգւոյն կատարելապէս հակառակ են, զորանք մի առ մի հաստատելու համար յիշեալ լրագրի անօրէնութեան կողմանէ ցուցուելիք Անգղիագէտ անձին յառաջ գալուն սպասելու պատիւն ունիմ։

Սակայն յիշեալ յօդուածին ինչ ատրճանի կերպարանափոխուած ըլլալուն վրայօք ձեր ընթերցողաց գաղափար մը տալու համար, թէ Լէվընթ Թայմզի գրածին, և թէ անոր Օրագրի մէջ տեսնուած թարգմանութեան վերջաւորութիւնները որ յօդուածի ոգւոյն կաղապարներն են, ցուցունել կը փութամ։

1—«Բայց սա ալ պէտք է գիտնալ՝ թէ «այս վարժարանք աղջիկ ղրկող Հայերն, «թերեւս իրենց աղջկանց աչօք գնելի «և հրապուրիչ կրթութիւններ տրուելէ «ախորժին, «արագ շարժումներու և «նուագի ցոյցերու հետեւանքն խաբուելով . . .»»

ՕՐԱԳՐԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

2—Արդ՝ միթէ պատիւ կընա՞յ բերել այս յօդուածը՝ թէ Ազգին, թէ Ագապեանին, և թէ՝ փանոսեանին։ Թող մէկդի թէ՝ փանոսեան խաբեր է յիշեալ թերթին խմբագիրը՝ ուրանալով այն անհամար լիրաները որ վճարուած են Ազգին կողմէն։

ՕՐԱԳՐԻ խորհրդածութիւնը

«Դպրոցը 'ի գործին, Օրթագիւղի և Գուզկունճուգի նաւամատոյցները եւանդաղին ընդունելութիւն գտաւ։ Ցաւալի բան է որ այսպիսի օգտակար գործ մը (դպրոցը), որն որ այսչափ ժողովրդական համակրութիւն կը գրգռէ՝ աւելի էական օգնութիւն մը չի գտներ»։

(ԼԷՎԸՆԹ ԹԱՅՄԸԶ)

Գ. ԼԻՄՈՆՃԵԱՆ

Առ երեսփոխանական ընտրողս Գատը-գիւղի

1928 թիւ Մանզումէի Էֆքեար լըրագրոյն միջոցաւ հրատարակել տուած ազդարարութեանս համեմատ որչափ որ ամսոյս 9 ին Թաղիս մէջ երկու երեսփոխանաց ընտրութեան համար քուէարկութիւն պիտի ըլլար, բայց եւ առաւատիկ ընտրելեաց ցանկին մէջ սխալմունք մը տեղի ունեցած ըլլալուն բնականաբար քուէարկութիւնը յետս ձգուեցաւ այս կիւրակէ. ուստի կը փութամ ուղղել, վեց ընտրելեաց երրորդը Մելքոն էֆէնտի Հալաճեան ըլլալու տեղ սխալմամբ Ղազարոս էֆէնտի Տէվլէթեան եղած է որն որ իր հըրաժարականն ալ արդէն ղրկած է, հետեւաբար նոյն վեց ընտրելեաց ցանկը հետեւեալ կերպով պէտք է ըլլալ։

Մեծ. Անդրէաս էֆ. Փափազեան
» Գրիգոր » Խորեան
» Մելքոն » Հալաճեան
» Յակոբ » Պուրունսուզեան
» Ոսկեհան » Արսէնեան
» Պօղոս » Գաբրիելեան

Ուստի կը հրաւիրեմ Թաղիս երեսփոխանական ընտրողք սոյն ցանկէն և կամ ընտրելիութեան պայմանները ունեցող ուրիշ արժանաւոր անձերէ երկու անձանց անուն պարզ թղթի վրայ նըշանակելով՝ յառաջիկայ կիւրակէ յուլիս 16 մինչև ի ժամ 7 անձամբ բերել յեկեղեցի, և ձգել քուէտուփը 'ի ներկայութեան ընտրողական ժողով. որոշեալ ժամէն վերջը եկած քուէները անընդունելի են։

Նախագահ ընտրողական
1872 յուլիս 11 ժողովոյ
ի Գատըգեղն Յարութիւն Քհն. Բիւզճանեան

Կ. Պոլիս 23 յունիս 1872

Ազնիւ բարեկամ,

Այս տարի Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսը մեր ընդհանուր ժողովին պատկերն ունէր. ամէն ինչ խառն ի խուռն, ինքնակամ, քայքայուն էր և անզօր։ Օրինաւոր ուղղութեան, բարեկարգութեան նշոյլը չկար անոր մէջ։ Երբէ՛ք Հինքեար Իսքելեսին չէր տեսած այսպիսի անկանոն տօնավաճառ մը ուր գիմող հայն իր գիտցած կերպով կ'տօնէր օր մ'որ ազգային տարեգրութեանց մէջ նշանաւոր տեղ մը կ'բռնէ։ Ամենուն նպատակը նոյն էր, հռչակել ազգային [illegible] և թերևս [illegible] պաշտօնական ճանաչումը, այլ միջոցները տարբեր էին . . . ։ Այս տեղ՝ հանդիսականներու դաս մը կ'երգէր, այլուր՝ ուրիշ դաս մը փորը կը պարարէր, ուրիշ մը ծաղրաշարժ կապկի մը բոլորը պար կ'բռնէր, անդին՝ ուրիշ մը՝ [illegible] գոչելով գինիին մէջ սահմանադրական սկզբունքը կ'փնտռէր և տակառին յատակը կ'գտնէր, իսկ սակաւաթիւ ոմանք անտառակներու ներքև կը գեգերէին և չանպետներու կ'հարցնէին նախորդ տարեդարձներու շուքն ու փայլը։ Ու՞ւ կըտար այս շուքն ու փայլը եթէ ոչ միութեան, սիրոյ և զօրաւոր համոզման մը շարժառիթը։ Այժմ կ'տեսնես, բարեկամ, որ շատ հանդիսաւոր չէր ներկայ հանդէսը, կ'դիտես անշուշտ որ լուլի ռամկավարութեան մէջ ենք. վեհապետ ժողովուրդը կ'զբօսնու, ինչպէս [illegible] երբեմն [illegible]. իւրաքանչիւր իր զուարճանալու կերպն ունի։ Այս կայ միայն որ երբ ժողովուրդն իսկ, իր կարևորութիւնն զգացող ժողովուրդ մը սկզբունքի մը ներգործութեամբ կը գումարուի վայր մ'ինքնայօրդոր՝ նոյն ժամայն բնազդումով կը միաւորի, կ'դանդուի և սերտ զօրութիւն մը կ'կազմէ՝ որուն բոլոր յանդիմանութիւններն՝ թէ իր շահուց պաշտպանութեան, թէ օրինաւոր պահանջումներու համար լինին, ազդու, չքեղ և պատկառելի կերպարան մը կ'առնուն։ Ժողովրդային այս երևոյթը չը տեսնուիր 'ի մեզ, շարժիչ հոգի մը, հանճար մը կ'պակսի, մեր մտքի ու սրտի եռանդուն կարողութիւնները՝ մեր մարմիններուն հետ ցիր ու ցան մնալով՝ կ'տրորին, կ'ցնդին մենակեցութեան կամ եսականութեան մէջ, և ամփոփ, հոյակապ, տևողական մի բան չեն արտադրեր։ Նոյնն խմացիր նաև մեր ազգային ժողովին համար։ Ամենէն կենսական խնդրոց վրայ կտոր բրչուկ կարծիք կ'արտայայտին, ամենէն ստիպողական անօրէնութիւններ եսականութեան հովէն կ'ցրուին, ամենէն պարզ և ակներև ճշմարտութեանց վրայ բծախնդրութիւնն արտօներ և բծեր կ'որոնէ և հետևապէս մեր ժողովը կը պառակտի և ստէպ հիւլէական կուսակցութիւններ կ'գոյանան։ Անոնք որ չեն ընդունիր որոշ գոյներով երկու երեք կուսակցութեանց կազմութիւնը մեր ընդհ. ժողովին մէջ, ինչպէս [illegible], [illegible] և այլն, պէտք է անտրտունջ նկատեն այն կոտորակային բաժանումներն որ զատ զատ և անհեթեթ կարծեաց ներկայացուցիչներն են . . . ։

Դու նկրտական անուններով մի մըկրտեր այս այն կողմը, բայց խոստովանէ թէ՝ քանի որ սահմանադրական դրութեան հետևութիւնն է կազ, կըռիւ, մրցմանութիւն, լաւ ես է կազմակերպեալ դիմադիր մաս մ'ունենալ ճակատը, [illegible] դէմով մը, քան անշունչ երկոտանիներ որ կ'քալեն միայն ապրելու համար, որ կ'խօսին միայն պղտորելու համար, որ կ'գործեն միայն իրենց եսը կամ գայլին պոչը ցոյց տալու համար։ Բայց մենք հոյքս այսպէս ենք, երբ կ'ընդունինք, անոր բառական սահմանը կ'մերժենք, սկզբունքը կ'պաշտենք, և անոր հետևութեանց դէմ կ'ընդվիզինք . . . ։ Այս իրաւ է որ Սարքեար Հինքեարեն տարբեր տեսարան մը կ'ընծայէր, ըստ որում Փանոսեան մը կար որ հանպիսին նոր փայլ տալու հնարը գիտէր։ Ագապեան և Փանոսեան սանունք՝ այսօր կ'տօնեն տարեդարձն, վաղն անշուշտ մեզնէ լաւ պիտի իմանան և գործադրեն Սահմանադրութիւնը։

Բայց այս Փանոսեանը՝ բարեկամ, ինչպէս Ամիրխանեանց կ'կարծէ, անխորհուրդ մարդ չէ, նա մանաւանդ ժամանակիս մարդն է։

Ընկլիացւոց պէս ամեն բանի դրական, գործնական կողմը կ'կշռէ և [illegible] գործունէութիւն մ'ունի։ Երկու մեծ պաշտօն առած է իր վրայ՝ որոց միոյն ներքև իսկ շատ մարդիկ կրնան ճըզմուիլ, այս է անպտուղ ծառեր պատուաստել և նոր տունկեր պատրաստել։ Ազգային ժողովներէ թէև հեռի, ժողովրդեան ծոցը կ'ապրի, իր թերթովը նախապաշարում, մոլութիւն, խաչընդոտ, մարդիկ կ'հարուածէ, հողը կը յարդարէ, իր վարժարաններով նոր սերունդ մը կ'հաստէ։ Դուն ալ դադար չունի այս մարդը, կ'բազմապատկի նա, կ'խոյանայ թշնամիին դէմ, կ'բղխէ, ամենուրեք է. աթոռի, ամպիոնի, մամլոյ, ձիու վրայ հեծած աստ անդ կ'երևի, կ'խօսի, կ'գրէ, կ'հրամայէ։ Ե՞րբ կ'հանգչի նա։ Ես կարծէի թէ 'ի ներքուստ գոհ է որ լրագրին մէկ քանի ամսուան դադարմամբը պիտի հանգստանայ փոքր ինչ. բայց սխալեր եմ։ Ընդհակառակն՝ երեք ամսուն երեք տարին մաշեց։ Առանց մամլոյ ձեռնատ էր նա, աջ թևը կտրած էր, և սաստիկ զայրոյթի մը, արդար դատի մը զայրոյթն ունէր նա։ Ուստի այն ինչ վէճն լռեցաւ՝ սուրը չողացուց Պառնասեան էֆէնտիին աչքին, զոր դադարման բնապատճառ կ'համարի, ու բով և երկու հարիւր ոսկի գումարի մը կորստեան։ Մանզումէ մանր կ'պատմէ դադարման առիթ տուող պարագաները, ու բոլոր յանցանքը՝ տպագրական դիւանի պաշտօնաւոր, ազգին երախտաւոր, այլ և այլ լրագիրներու թղթակից և իրեն բարեկամ էֆէնտիին վրայ կ'ձգէ։

Վօլդէր աղէկ կ'ըսէր. «Ազատէ զիս բարեկամներէս, թշնամիներուս հոգն իմ վրաս թող։» Սակայն շուտով չդատենք։ Մէկ կողմին փաստերը մտիկ ըրինք. սպասենք միւս կողմին։ Եթէ հարուստ լինէր, ճշմարիտը՝ Մանզումէի կորուստը կ'վճարէր։ Արդարև՝ ժողովուրդն արդէն իր հանդանակութեամբ Փանոսեանի վնասը թեթևցուց միանգամայն անուղղակի պատասխան տալով Պառնասեան էֆէնտիին, սակայն Պառնասեան էֆէնտին ի՞նչ պատասխան պիտի տայ Մանզումէին ծանր յօդուածին։ Ձեռքը գրիչ ունի, պաշտօնական զինուց կարօտ չէ, լռութիւնն այս պարագայիս մէջ մեղայ ըսել է. բայց այս լռին խոստովանութիւնը չփարատեր մեր զգացած վիշտն թէ՝ բարեկամ հայ մը քան զայլազգ պաշտօնեայն պաշտօնասէր լինի կամ իր պաշտօնին հովանիին ներքև անձնական կիրքը յագեցնէ . . . ։ Միւս դադարեալ լրագիրներէն՝ Արարատ և Օրագիր ալ կռուով վերածնան։ Գործադէր ընկերութեան Արարատն արարատիկ մը ձկնեց Այվազ էֆէնտիին թևին տակ և ասոր վրայ գոռ ու գոչում մը բրդաւ։

Իբրև տէր և պատասխանատու Աստղոյ՝ Այվազ էֆէնտին յետս կը կոչէ իր պատասխանատուութիւնն, նոյնպէս Գործադէրին հետ ըրած վաճառման եօթ տարուան պայմանագիրը՝ առարկելով թէ վստահութիւն չունի նոյն ընկերութեան վրայ, մինչդեռ ինքն է եղեր լրոք Աստղոյ դադարման պատճառ։ Երկու կողմն ալ յատեան կելնեն, տպագրական դիւանն Արարատը բուն տիրոջ կը դարձնէ՝ ըստ հրամանագրին, և արտօնութիւն կ'տայ Գործադէրին՝ վճարուց դատը վարել ձեռնհաս ատեանին առջև։ Այս վճռոյն վրայ՝ Գործադէր ընկերութիւնն նորէն փողը ձեռք կ'առնու և ուժգնապէս փչելով կիմացընէ աշխարհի թէ գոհ մ'է, թէ Այվազ էֆէնտին ուխտադրուժ է, անիրաւ է, թէ 1500 ոսկի պիտի տուժէ։ Նոյն ժամայն Այվազ էֆէնտին արարատիկը կը խեղդէ, և Գործադէրին ծախած Արարատն՝ ինչպէս փոքրն՝ Մեծին Նաւոլէոնի կօշիկները կը հագնի, և ճամբայ կելնէ միամիտներ որսալու, միանգամայն Ֆըրանսերէն սորվելու, ինչպէս կըսեն, որպէս զի ազգը լուսաւորէ։ Ոմանք կըսեն թէ պայմանագիրը պաշտօնապէս վաւերացած չլինելուն արժէք մը չունի. սակայն այս իրաւ է որ եթէ Գործ. ընկերութիւնն նիւթապէս դատը կորուսէ իսկ, բարոյապէս պիտի շահի, ըստ որում հասարակաց խիղճը արդէն կը դատապարտէ այն յայտնի ու անյայտ ձեռներն որ արդարութեան և իրաւանց ներհակ են։ Իսկ Օրագրի կըռիւն ազգին հետ է. կը զարմանայ թէ ի՞նչպէս իր աթոռը նստած է տակաւին Խորիմեանն՝ որ քանի մ'էֆէնտիներու արբանեակն է, կըսէ, կը գոռայ այն երեսփոխանաց դէմ որ Քաղաքական ժողովին ընտրութիւնն ասոր պատկանող յօդուածին վերաքննութեամբ ընելու որոշեցին, մեծաձայն կը քարոզէ որ այն ատեն միայն Ընդհ. ժողովը պիտի ազատօրէն գործէ, երբ պաշտօնական անդամներէ ազատի։ Արդարև ծայրայեղ են այս կարծիքներն, սակայն մամլոյ ճշմարիտ ազատութիւնը կը պահանջէ որ հրատարակուին որպէս զի ջրուին եթէ թիւր են։

Ամենուրեք՝ Գործադիր և Օրէնսդիր իշխանութեանց մէջ պայքարն անդուլ է, և թերևս պէտք մ'է ժողովուրդն արթուն պահելու։ Երկուքն ալ իրարու հողին վրայ արշաւելու հակամէտ կը թուին, և երբ չեն յաջողիր կը զայրանան, զիրար կամբաստանեն, և երբեմն վերէն կամ վարէն «վարչական պատահարներ» կը գործեն իրարու յէտ պրծելու համար։ Թիէրի պէս մարդ մը կ'ճնշէ ժողովին կամքը՝ նախագահական խնդրոյն առթիւ, իր կարծեաց հակառակ քուէի մը ծայրը հրաժարականը դնելով. ժողովն ալ հարկի գլուխ կը ծռէ մռնչելով, բայց հաւատի եղիր որ եթէ Թիէրէն բարձր մարդ մը գտնէր իր մէջ, այնչափ կամակատար չպիտի երևէր, և անտարակոյս օրին մէկն իր վրէժը պիտի հանէ։ Մեզի գալով՝ դիւրին է հեռուէն ըսել որ էֆէնտի, պէյ, դարձ չունենան մեր ժողովներուն մէջ, բայց եթէ նոյն իսկ Օրագրի խմբագիրն՝ որ՝ ըստ երևութին Հէլվէտիուսի՝ ամեն գործոյ շարժառիթ շահու դրութեան կուսակից է, եթէ կ'ըսեմ Օրագրի խմբագիրըն իսկ ընտրելի Քաղաքական ժողովին մէկ անդամը դառնայ՝ բնապէս պաշտօնական մենոլորտի մէջ պիտի մտնէ և իր ձայնը պիտի մեղմէ։ Հաւատա՛ ինձ, իր տեղն աղէկ է Ընդհ. ժողովին մէջ. Գործադիրն իր բանին չպիտի գայ։ Ցաւալի ճշմարտութիւն մ'է այս, բայց այս այսպէս է. քանի որ մեր ազգ. Պատրիարքարանն տէրութեան առջև տէրութեան մէկ պաշտօնատունն է, անոր մէջ մտնողն անոր փողը պիտի փչէ։ Ասով ըսել չենք ուզեր թէ տարբերութիւն չկայ ստրկական և ազատական Գործադիր իշխանութեան մէջ, սակայն պէտք է նաև քաջ գիտնալ որ ստէպ ժողովրդեան կամքէն կախումն ունի այս բանը։ Երբ ժողովուրդն, հետևապէս օրէնսդիր ժողովն իր բոլոր հեղինակութեամբը կ'ծանրանայ Գործադրին վըրայ և ժամանակին անորմէ համար կը պահանջէ, Գործադիրն որչափ պաշտօնապաշտ, դանդաղ, անհոգ լինի, կ'ստիպուի շարժելու և կարելի եղածին չափ իր կացանքը կ'քակէ։ Բայց աւաղ տես որ մեր Օրէնսդիր ժողովը հոծ, սերտ, հզօր մարմին մը չկազմեր, իր տատանումներուն մէջ իր բոլոր ոյժը կ'սպառէ, և թշնամիին զօրութիւնը կ'աւելցնէ։

Մնացեալը վաղը

ՇԱՀՆՈՒՐ

(Արևելեան Մամուլ Զմիւռնիոյ)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

Սռ. Մեծ. Ցաղեցիս Գալատու

Նախընթաց կիւրակէ օրը Գալատու թաղ. խորհրդոյ 9 անդամոց ընտրութեան համար մի միայն 55 քուէարկուներ ըլլալով քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ստացան հետևեալ 3 անձինք,

			Քուէ
Յակոբ	աղա	Սարգիսեան	49
Յովհաննէս	»	Նազըճեան	31
Անդրէաս	»	Գարամաճեան	30

Մնացեալ 6 անդամոց ընտրութեան համար քուէից համեմատական կարգաւ հետևեալ կրկնապատիկ ցանկը պատրաստելով, ընտրութեան իրաւունք ունեցող մեծարգոյ թաղեցւոյս կը ներկայացնեմ և կը խնդրեմ որ անոր մէջէն միմիայն վեց անձանց անուններն թղթի մը վրայ նշանակելով, բարեհաճին անձամբ կամ ստորագրեալ նամակաւ մը հասցնել ի թաղ. խորհրդարանն մինչև յառաջիկայ կիւրակէ ի ժամ 7, որ ատեն քուէհամարի գործողութիւնն պիտի կատարի։

			Քուէ
Յովսէփ	աղա	Գաֆաֆեան	25
Աբրահամ	»	Կեսարացի	23
Կարապետ	»	Ոսկանեան	22
Կարապետ	»	Յակոբեան	22
Կարապետ	»	Ջինճիրճեան	21
Յակոբ	»	Բարչաճեան	20
Կարապետ	»	Թաշեան	19
Բարթիկ	»	Խտիմարաճեան	19
Գէորգ	»	Գափամաճեան	17
Միքայէլ	»	Գասպէթեան	14
Մ. Պօղոս	»	Իւթիւճիւ	14
Յակոբ	»	Պետրոսեան	11

Մնամ աղօթարար

Նախագ. ընտր. ժողովոյ

Տէր Յարութիւն աւագ քահն.

ՍԱՀԻՊ ԴՈՋԼԹՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթատա ըէնճպէրլէրին բազարընտա Ն. 29 կեաւ խանընտա